

УДК 007: 304: 001

Лопатюк Олена Тарасівна

студентка магістратури

Київського університету культури

Лопатюк Алена Тарасовна

студентка магістратури

Киевского университета культуры

Lopatyuk Alena

Student of the Master's degree of the

Kyiv University of Culture

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ВИДИ
ИНФОРМАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЕЕ ВИДЫ
INFORMATION ACTIVITIES AND ITS VIEWS

***Анотація.** Дана робота присвячена дослідженню дефініції «інформаційна діяльність», класифікації такої діяльності за видами. У статті визначено зміст та сутність інформаційної діяльності на основі вивчення наукових джерел та положень чинного законодавства України.*

***Ключові слова:** інформаційна діяльність, інформація, створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона, захист інформації.*

***Аннотация.** Данная работа посвящена исследованию дефиниции «информационная деятельность», классификации такой деятельности по видам. В статье определено содержание и сущность информационной деятельности на основе изучения научных источников и положений действующего законодательства Украины.*

Ключевые слова: *информационная деятельность, информация, создание, сбор, получение, хранение, использование, распространение, охрана, защита информации.*

Summary. *This work has devoted to the study of the definition of "information activities", the classification of such activities by type. The author has defined the content and essence of information activity on the basis of studying scientific sources and provisions of the current legislation of Ukraine.*

Key words: *information activities, information, creation, collection, receipt, possession, use, distribution, protection of information.*

Постановка проблеми. У епоху формування інформаційного суспільства постійно зростає інтерес науковців до питання вивчення різних аспектів, пов'язаних з інформацією. Такий інтерес зумовлений, насамперед, зростанням ролі інформації в житті окремої людини та суспільства в цілому. Протягом останніх кількох років у цій галузі було створено значну науково-теоретичну основу для подальших досліджень інформаційних проблем.

Дефініція «інформаційна діяльність» використовується в різних значеннях, проблема формулювання завдання, принципів, видів інформаційної діяльності не вирішена остаточно, саме тому не втрачає актуальності питання щодо визначення інформаційної діяльності, її сутності та класифікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий аналіз інформаційної галузі здійснювали як вітчизняні, так і закордонні вчені, представниками значної кількості дослідників даної сфери є: І. Арістова, І. Бачило, К. Бєляков, В. Гавловський, Т. Гаман, В. Гриценко, С. Єсімов, Р. Калюжний, В. Копилов, Б. Кормич, В. Ліпкан, О. Логінов, А. Марущак, П.

Мельник, О. Олійник, Г. Почепцов, М. Танчинець, В. Цимбалюк, М. Швець тощо.

Мета статті. З'ясувати сутність дефініції «інформаційна діяльність», класифікацію такої діяльності за видами, визначити зміст та сутність інформаційної діяльності на основі вивчення наукових джерел та положень чинного законодавства України.

Результати дослідження та їх обговорення. Для досягнення поставленої мети розглянемо спочатку окремо складові частини поняття «інформаційна діяльність»: «інформація» та «діяльність».

У перекладі з латинської мови «інформація» (informatio) означає роз'яснення, виклад фактів або подій, повідомлення про стан справ або чинюся діяльність, відомості про що-небудь [4, с. 132].

Представники різних наукових шкіл пропонують неоднакові теоретичні підходи до визначення даної дефініції, крім того в сучасному світі вона використовується у багатьох галузях науки, в кожній з яких її тлумачення має певні особливості.

Наприклад, енциклопедичний словник з державного управління визначає інформацію як продукт взаємодії даних і методів, розглянутий у контексті цієї взаємодії. Це реакція реципієнта на повідомлення у формі відео, аудіо, друкованого тексту, тактильного дотику та ін. [5, с. 301].

Водночас, на думку професора В.Троня, інформація – це первинне поняття, точного визначення якого не існує. У поняття «інформація» входять нові відомості, які прийняті, зрозумілі й оцінені її користувачем як корисні, нові знання, які отримує користувач (суб'єкт) у результаті сприйняття і переробки певних відомостей [4, с. 132].

Беляков К.І. вважає, що інформація – це не самі собою предмети, процеси та явища, а їхні суттєві та визначальні характеристики, які можуть мати вигляд чисел, формул, креслень, образів [3, с. 64].

Таким чином, сучасна наукова думка не сформувала єдиного універсального визначення поняття інформації.

Розглянемо варіанти трактування досліджуваного терміну в законодавстві України. Стаття 1 Закону України «Про інформацію» [9] та ч. 1 ст. 200 Цивільного кодексу України визначають інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді».

При цьому у ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» інформація характеризується як «відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості» [8].

Тобто, проведений аналіз свідчить про неоднозначне тлумачення фундаментального поняття інформаційної сфери – терміну «інформація», в чинній нормативно-правовій базі. На нашу думку, єдине визначення термінів могло б суттєво спростити їх застосування.

Другою частиною досліджуваного поняття є термін «діяльність». Тлумачний словник Д. М. Ушакова визначає, діяльність як працю, систематичне застосування своїх сил в якій-небудь сфері [13].

Схоже визначення подає словник української мови за ред. І. К. Білодіда: «Діяльність – це 1) застосування своєї праці до чого-небудь; 2) праця, дії людей у якій-небудь галузі [11].

Праця, при цьому, трактується як діяльність людини; сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної або розумової енергії і мають своїм призначенням створення матеріальних та духовних цінностей; труд [11].

Підсумовуючи вищенаведене, відзначимо, що діяльність – це систематичний, порівняно довгостроковий процес докладання зусиль, що має на меті утворення або отримання певних надбань, які можуть мати як матеріальну, так і нематеріальну природу.

Аналіз наукових праць, присвячених означеній проблематиці, свідчить про те що, у вітчизняній правовій науці опрацьовані різні види інформаційної діяльності (інформаційно-аналітична, інформаційно-наукова тощо), проте не має єдиної, загальної дефініції, яка б їх поєднала [1; 2; 3; 4; 6; 12].

Деякі вчені використовують дефініцію «інформаційна діяльність» для характеристики соціальної ролі інформаційного права, інші дослідники стверджують, що це права, обов'язки суб'єктів інформаційного права в інформаційній сфері, які містяться в чинному інформаційному праві [1, с. 22; 2].

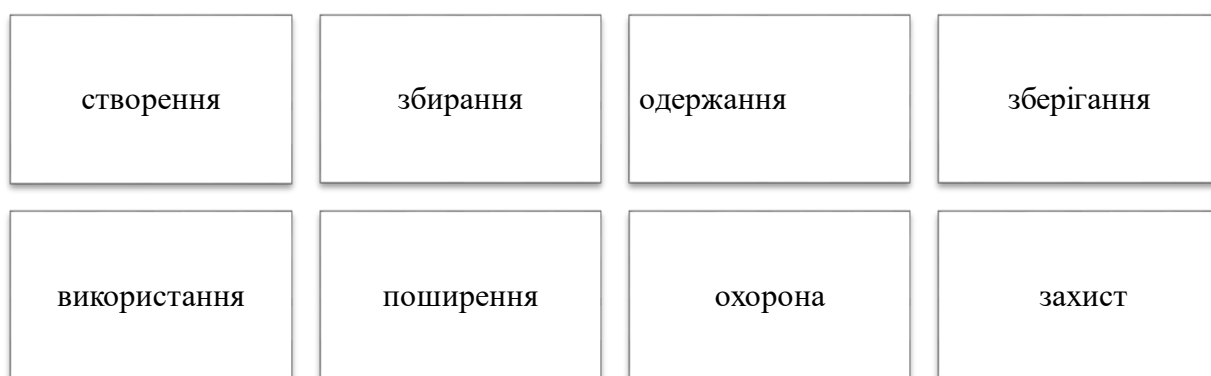
На думку Л.П. Коваленко, інформаційну діяльність необхідно тлумачити через призму реалізації соціального призначення інформаційного права, адже інформаційна діяльність характеризує напрям необхідного впливу інформаційного права на інформаційні відносини, тобто такого, без якого суспільство на цьому етапі розвитку не може існувати (регулювання, охорона, закріплення певного виду суспільних відносин) [6, с. 12].

О.В. Синеокий, формулює інформаційну діяльність як сукупність інформаційних дій, технічних засобів, організаційних умов і модернізаційних заходів, що ґрунтуються на ефективному використанні високих технологій, метою чого є оптимальне задоволення інформаційних потреб громадян і юридичних осіб, а також реалізація інформаційних функцій і завдань держави [10, с. 49-50].

За визначенням А.І. Марущак: «Інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб

громадян, юридичних осіб і держави» [5], що співпадає з формулюванням використаним у ч. 1 ст. 12 ЗУ «Про інформацію» в редакції від 6 січня 2011 року (на даний час втратив чинність).

Діючий Закон України «Про інформацію» не надає визначення терміну інформаційної діяльності, але містить перелік її видів. Зокрема, згідно до ст. 9 даного Закону основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації [9] (рис. 1).

Рис. 1. Види інформаційної діяльності

Джерело: побудовано автором за даними [9]

У чинному Законі України «Про інформацію» надається визначення тільки захисту інформації, який тлумачиться як сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї [9].

Поєднання усіх вищевказаних дій по відношенню до інформації становить зміст інформаційної діяльності. На думку М. М. Танчинець, потрібно вдосконалити ст. 1 Закону України «Про інформацію» наведенням визначень усіх різновидів інформаційної діяльності, що перераховані у ст. 9, з одночасним розділенням понять охорони та захисту [12, с. 34].

Провівши дослідження сутності і змісту дефініції «інформаційна діяльність», розглянемо класифікаційні підходи до поділу її на види. А. І. Марущак виділяє такі різновиди інформаційної діяльності згідно з законодавством України: 1) діяльність друкованих засобів масової інформації; 2) діяльність інформаційних агентств; 3) науково-інформаційна діяльність; 4) статистична діяльність; 5) рекламна діяльність; 6) бібліотечна справа; 7) архівна справа; 8) надання телекомунікаційних послуг тощо [7].

На думку І.Л. Бачило існує три види інформаційної діяльності за характером: 1) інформаційна діяльність загального характеру – така інформаційна діяльність, що пов'язана з інформаційним забезпеченням усіх ділянок роботи органу, організації, службовця, працівника будь-якої професії і приватної особи; 2) спеціальна інформаційна діяльність – інформаційна діяльність, що здійснюється органами, організаціями та професійно орієнтованими працівниками, які вирішують завдання у сфері масової інформації та інформатизації, забезпечують консультативну, експертну та аналітичну роботу для необмеженого кола користувачів; 3) спеціалізована інформаційна діяльність – діяльність, у результаті якої вирішуються завдання з формування та використання державних інформаційних ресурсів, технологій і комунікацій, необхідних для виконання державних і міжнародних програм в галузі розвитку інформаційної індустрії та інфраструктури, здійснення інновацій на основі інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки суспільства, держави, особи [2].

Усі види інформаційної діяльності виділяються особливими вимогами та порядком їх виконання, які встановлені правовими нормами.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.
Не достатньо довгий термін застосування дефініції «інформаційна

діяльність» на даний час не дає змоги констатувати наявність єдиного погляду на проблему з'ясування сутності даного поняття.

Якщо проаналізувати і об'єднати існуючі численні точки зору, прийдемо до висновку, що інформаційна діяльність – це сукупність дій, які спрямовані на задоволення інформаційних потреб користувачів.

Інформаційна діяльність безпосередньо спрямована на реалізацію завдань, що стоять перед інформаційним суспільством.

Зазначене, у свою чергу, підвищує актуальність подальших досліджень інституційно-правових аспектів інформаційної діяльності з перспективою вдосконалення законодавства.

Література

1. Баскаков В. Захист інформації з обмеженим доступом: розвиток вітчизняного законодавства / В. Баскаков // Підприємництво, госп-во і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. – 2011. – № 4. – С. 126-128.
2. Бачило И.Л. Информационное право: [учебник] / И.Л. Бачило [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://static.ozone.ru>.
3. Беляков К.І. Інформаційна діяльність: зміст та підходи до класифікації / К.І. Беляков // Інформація і право. – 2012. – № 1 (4). – С. 63-69.
4. Горбатюк С. Є. Інформаційне забезпечення наукового дослідження: інституційно-правові аспекти / С. Є. Горбатюк // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. [Електронний ресурс]. – 2014. – №4. – С. 130-139. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2014_4_20.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.

6. Коваленко Л. П. Інформаційна діяльність / Л. П. Коваленко // Правова інформатика. – 2012. – № 4. – С. 10-13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/4501>
7. Марущак А.І. Інформаційне право: Доступ до інформації: [навчальний посібник] / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
8. Про захист економічної конкуренції: Закон України №2210-III від 11.01.01 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
9. Про інформацію: Закон України №2657-XII від 02.10.92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
10. Синєокий О.В. Інформаційне право України та електронне право високих технологій: електронний курс лекцій українською мовою / О. В. Синєокий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
11. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 2. – С. 311.
12. Танчинець М. М. Поняття, зміст та види інформаційної діяльності органів публічної влади України / М. М. Танчинець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 39(2). – С. 31-35. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39\(2\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39(2)__8).
13. Ушаков Д.Н. Толковый словарь русского языка / Д.Н. Ушаков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dict.tmm.ru/ushakov>.